

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕТУ

«Основи родинного виховання»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент Вибірковий

Формат здобуття освіти

очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань

23 «Соціальна робота»

(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність

231 «Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Соціальна робота»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс

1-й

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри української мови, основ психології та педагогіки

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем загальної та передфахової підготовки

Протокол від
“28” червня 2022 року №11

Протокол від
“31” серпня 2022 року №1

Завідувач кафедри проф. Фоміна Л. В.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

1. Фоміна Л. В., завідувачка кафедри, професорка, канд. філол. наук
2. Каліна К.Є., доцент, канд. пед. наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Каліна Кактерина Євгеніївна, доцент кафедри української мови, основ
психології та педагогіки, кандидат педагогічних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті
університету, кафедри, в системі Moodle та інше.

Педагогічні, психологічні дослідження, теорія виховання, міжкультурна
взаємодія

Контактний телефон

+38 097 698-77-51

Корпоративна пошта викладача

ky.kalina@knu.edu.ua

Консультації

Вівторок 10.00-15.00

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Основи родинного виховання» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Соціальна робота» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 231 «Соціальна робота».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна «Основи родинного виховання» є важливою складовою у системі підготовки студентів ЗВО.

Родина як безпосереднє соціальне середовище має максимальні можливості порівняно з іншими соціальними інститутами, можливості для поступового залучення до соціальних та емоційних цінностей, до виконання соціальних ролей, становлення соціальної та емоційної компетентності особистості.

Сучасний фахівець, що працює у сфері надання допомоги особистості та розкриття її потенційних можливостей для ефективної самореалізації у суспільстві, не повинен нехтувати знаннями про такі важливі проблеми, як основи сім'ї і родинне виховання. Особистістю не народжуються – нею стають у процесі спілкування і діяльності. Саме через соціальне середовище, в якому перебуває людина, набуваються знання, досвід і практичні вміння для налагодження стосунків з іншими людьми. А перше соціальне середовище, яке оточує дитину – це сім'я. Адже сім'я, принципи виховання, особистість батьків та інших членів родини, специфіка сімейного спілкування, сімейні традиції і свята – все це здійснює неоціненний вплив на розвиток і формування особистості дитини.

Досвід, що отримує дитина через взаємодію з батьками, закріплюється і формує відповідні моделі стосунків з іншими людьми, що передаються із покоління в покоління. У кожному суспільстві складається відповідна культура взаємин і взаємодії між батьками й дітьми, виникають соціальні стереотипи, відповідні установки і погляди на виховання у сім'ї. Нові соціально-економічні умови розвитку нашої країни створюють труднощі, з якими зустрічаються сучасні батьки, і це неодмінно позначається на сімейних стосунках.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення курсу є процес навчання та виховання студентів ЗВО в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Основи родинного виховання» базується на основах загальної педагогіки, теорії навчання та виховання, має зв'язок з такими дисциплінами як: «Соціальна педагогіка», «Історія педагогіки», «Соціально-педагогічний патронаж», «Психологія спілкування».

Навчальна дисципліна належить до вибіркових дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з загальної педагогіки та психології.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: розкрити сучасні наукові уявлення про психологію сім'ї, доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей та сформувати у студентів певні вміння і навички консультування батьків з питань сімейної педагогіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: забезпечення студентів знаннями про: психологію сім'ї, специфіку сімейного виховання; роль батьків та інших членів родини у формуванні особистості дитини; особливості статевої ідентифікації хлопчиків і дівчаток та врахування цього фактора у сімейному вихованні; методи педагогічного впливу батьків і доцільність їх використання.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.- **загальні:**

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 24. Використовувати методи соціальної роботи із хворими на психічні розлади та пацієнтами похилого віку для попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами таких **соціальних навичок (Soft skills):**

комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Опис дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 23 «Соціальна робота» (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
		-й	-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		50 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

2.2.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид лекції
1	Родинне виховання як наука	2	Вступна
2	Специфіка сімейного виховання	2	Лекція-бесіда
3	Сім'я і її вплив на формування особистості дитини. Роль батьків у вихованні дітей та вплив близьких родичів на розвиток особистості дитини	2	Проблемна
4	Методи виховання у сім'ї. Система батьківського контролю	2	Лекція-дискусія
5	Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у родинному вихованні	2	Інформаційна
Усього годин		10	

2.2.2. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

2.2.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Родинне виховання як наука	2	Розповідь-пояснення	усне опитування
2	Характеристика сім'ї як соціального інституту формування особистості, тенденції її розвитку	2	круглий стіл	тестовий контроль
3	Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні	2	Мозковий шторм	Виступ на задану тему
4	Вітчизняний та світовий досвід родинного виховання	2	Розповідь-пояснення	усне опитування
5	Специфіка сімейного виховання	2	круглий стіл	тестовий контроль
6	Сім'я і її вплив на формування особистості дитини. Роль батьків у вихованні дітей та вплив близьких родичів на розвиток особистості дитини	2	дискусія	Усне опитування

7	Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї	4	Розповідь-пояснення	усне опитування
8	Причини конфліктів батьків і дітей. Профілактика виникнення конфліктів	2	круглий стіл	тестовий контроль
9	Методи виховання у сім'ї. Система батьківського контролю	2	Рольові ігри	Стендова доповідь
10	Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у родинному вихованні	2	Розповідь-пояснення	усне опитування
11	Дисципліна як метод виховання дитини	2	круглий стіл	тестовий контроль
Усього годин		30		

2.2.4. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	<i>Родинне виховання як наука</i>	2	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	усне опитування
2	<i>Характеристика сім'ї як соціального інституту формування особистості, тенденції її розвитку</i>	2	Опрацювання навчальної літератури, скласти структурно-логічну схему теми	тестовий контроль
3	<i>Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні</i>	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, індивідуальні завдання	Виступ на задану тему
4	<i>Вітчизняний та світовий досвід родинного виховання</i>	6	Підготовка мультимедійної презентації	усне опитування

5	<i>Специфіка сімейного виховання</i>	2	Підготувати виступ-презентацію (тема за вибором).	тестовий контроль
6	<i>Сім'я і її вплив на формування особистості дитини. Роль батьків у вихованні дітей та вплив близьких родичів на розвиток особистості дитини</i>	4	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, створення кейсів	Усне опитування
7	<i>Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї</i>	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, розробка дидактичної гри	усне опитування
8	<i>Причини конфліктів батьків і дітей. Профілактика виникнення конфліктів</i>	4	Опрацювання навчальної літератури, створення кейсів, створення проекту (тема за вибором)	тестовий контроль
9	<i>Методи виховання у сім'ї. Система батьківського контролю</i>	4	Підготовка мультимедійної презентації	Стендова доповідь
10	<i>Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у родинному вихованні</i>	6	Опрацювання навчальної літератури, скласти структурно-логічну схему теми	усне опитування
11	<i>Дисципліна як метод виховання дитини</i>	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	тестовий контроль
12	<i>Організація безпечного середовища в умовах сім'ї</i>	2	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	Виступ на задану тему
13	<i>Педагогічна майстерність батьків</i>	4	Створення мультимедійної	усне опитування

			презентації (тема узгоджується з викладачем), складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	ня
14	Організація змістовного дозвілля в сім'ї	2	Виконання практичних завдань, створення мультимедійної презентації (тема узгоджується з викладачем)	тестовий контроль
Усього годин		50		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є іспит.

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129

4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Залік

Для дисциплін, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «залік» передбачається врахування ЗНД. Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне оцінок за всі семестри вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 2, автоматично в рамках функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2 (додаток 2) від 120 до 200 балів та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Після проведення семестрового контролю для дисциплін, або їх частин, що закінчуються формою контролю «залік», «диференційований залік» та «іспит», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 «Шкала оцінювання у ХНМУ», що додається (додаток 3) у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з дисципліни.

Оцінка з дисципліни, розділи якої вивчалися на різних кафедрах, після завершення її вивчення, виставляється у відомості деканом відповідного факультету. Вона розраховується, як середнє арифметичне усіх отриманих балів та оцінок за розділи дисципліни, згідно з відомостями, що надані кафедрами.

3.2. Питання до заліку:

1. Розкрийте основні тенденції розвитку сучасної сім'ї.
2. Проаналізуйте види батьківського авторитету.
3. Розробіть пам'ятку для батьків « Як виховувати відповідальність».

4. Розкрийте роль сім'ї у формуванні особистості дитини.
5. Визначте особливості стилів сімейного виховання.
6. Розкрийте роль батька у вихованні дітей.
7. Розробіть пам'ятку для батьків, які виховують дітей раннього віку, щодо організації безпечного середовища.
8. Розкрийте статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні.
9. Проаналізуйте типи матерів та їх вплив на формування дитини.
10. Розкрийте техніки дисциплінування дитини.
11. Визначте шляхи активізації виховної діяльності батьків.
12. Запропонуйте систему заходів, які б полегшили адаптацію дитини до умов дитячого закладу.
13. Наведіть приклади педагогічних ситуацій взаємодії з батьками, де була б використана форма «Я-повідомлень».
14. Обґрунтуйте зв'язок перинатальної педагогіки з традиціями і звичаями родильної педагогіки.
15. Обґрунтуйте необхідність дисциплінування дитини у сім'ї.
16. Обґрунтуйте необхідність урахування віку дитини при виборі техніки дисциплінування.
17. Обґрунтуйте роль сім'ї у формуванні особистості дитини.
18. Обґрунтуйте, чи існує, на вашу думку, провідна функція сім'ї?
19. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї.
20. Охарактеризуйте основні типи сімей.
21. Охарактеризуйте психологічні проблеми кожної фази циклу сімейного життя.
22. Охарактеризуйте специфіку спілкування в сім'ї.
23. Поясніть педагогічну суть приказок: «Діти повторюють нас», «Який вихователь, такі і діти», «Сліпа любов губить дитину».
24. Проаналізуйте вікові особливості розвитку дитини як фактор небезпеки виникнення конфліктів в сім'ї.
25. Проаналізуйте вплив дідусів та бабусь на виховання дитини.
26. Проаналізуйте завдання та методи сімейної педагогіки.
27. Проаналізуйте методи підтримки дисципліни у сім'ї.
28. Проаналізуйте можливі причини неадекватного ставлення батьків до дитини.
29. Проаналізуйте особливості дитячо-батьківських стосунків у дошкільному віці.
30. Проаналізуйте особливості дитячо-батьківських стосунків у підлітковому віці.

31. Проаналізуйте особливості дитячо-батьківських стосунків у юнацькому віці.
32. Проаналізуйте особливості материнської і батьківської любові.
33. Проаналізуйте особливості та специфіку виховання у неповній сім'ї.
34. Проаналізуйте особливості та специфіку виховання у неповній сім'ї.
35. Проаналізуйте позитивні і негативні сторони таких виховних прийомів батьків, як похвала, довіра, виховання самостійності і віри у себе, вимоги, застереження від поганого впливу.
36. Проаналізуйте принципи побудови ефективної комунікації у дитячо-батьківських стосунках.
37. Розкрийте характерні ознаки сприятливого сімейного мікроклімату.
38. Розкрийте види жорстокості до дитини в сім'ї та шляхи попередження.
39. Розкрийте основні методи діагностування сім'ї.
40. Розкрийте основні проблеми взаємин батьків та їх вплив на виховання дітей.
41. Розкрийте основні специфічні ознаки сімейного виховання, його відмінність від суспільного.
42. Розкрийте основні тенденції розвитку сучасної сім'ї.
43. Розкрийте основні функції сім'ї.
44. Розкрийте особливості статевого виховання в сім'ї.
45. Розкрийте погляди на сімейне виховання одного з зарубіжних педагогів (на вибір).
46. Розкрийте погляди на сімейне виховання одного з вітчизняних педагогів (на вибір).
47. Розкрийте роль сім'ї у економічному вихованні дитини.
48. Розкрийте роль сім'ї у естетичному розвитку дітей.
49. Розкрийте роль сім'ї у моральному вихованні дитини.
50. Розкрийте роль сім'ї у розумовому вихованні дитини.
51. Розкрийте роль сім'ї у трудовому та екологічному вихованні дитини.
52. Розкрийте роль сім'ї у фізичному вихованні дитини.
53. Розкрийте роль сім'ї у формуванні знань про основи здоров'я у дітей дошкільного віку.
54. Розкрийте умови та засоби, які складають виховний потенціал сім'ї.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота. Підготовка повідомлення. Розробка тестів. Розробка презентації. Підготовка повідомлення.

3.4. Індивідуальні завдання

1. Батьківська педагогіка В.О. Сухомлинського як основа сучасної теорії та практики сімейного виховання.
2. Виховний потенціал сім'ї, фактори, які впливають на нього. Шляхи підвищення виховного потенціалу сім'ї.
3. Структурна та психологічна деформації сім'ї, їх вплив на процес сімейного виховання.
4. Особливості виховання дитини у неповних та заміщених сім'ях.
5. Система виховання у однодітних та багатодітних сім'ях.
6. Виховання близнюків.
7. . Батьки – перші природні вихователі дитини. Авторитет, особистий приклад, педагогічний такт батьків.
8. Відповідальність матері, її роль у виховання дітей.
9. Роль батька у вихованні дитини. Особливості батьківської взаємодії з дітьми (у порівнянні з материнською).
10. Роль бабусь і дідусів, інших дорослих членів сім'ї у формуванні особистості дитини.
11. Особливості сімейного виховання дітей дошкільного віку.
12. Особливості сімейного виховання дітей молодшого шкільного віку.
13. Особливості сімейного виховання дітей підліткового віку.
14. Особливості виховання дітей старшого шкільного віку.
15. Виховне середовище сім'ї. Дитяча субкультура. Сучасні іграшки.

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у опитуваннях, симпозіумах, тощо):

Нарахування додаткових балів за участь у конференціях – 8.

2.6. Правила оскарження оцінки

Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю», затвердженого наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

Посилання:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

(система вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни, зокрема реакція викладача на невчасно виконані завдання, пропущені заняття, поведінку в аудиторії, вимог щодо медичного одягу, тощо, окремо зазначити доступність та умови навчання для осіб з особливими освітніми потребами).

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть усі практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **практичного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до викладача/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,

- я-висловлювання, коли особистість уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,

- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах із предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;

- пити безалкогольні напої;

- фотографувати слайди презентацій;

- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – у цьому випадку необхідне медичне підтвердження);

- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;

- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. Рекомендована література

Основна

1. Капська А. Й. Соціальна робота : навчальний посібник для студентів вузів / А. Й. Капська. - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 326 с.
  2. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник для студентів вузів / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. - К. : Каравела, 2009. - 368 с.
  3. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навчальний посібник для студентів вузів / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович. - 2-е вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. - 166 с.
  4. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика : навчальний посібник для студентів вузів / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. - 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 575 с.
  5. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навчальний посібник для студентів вузів / В. М. Шахрай. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 464 с.
- Лукашевич М. Соціологія соціальної роботи / М. Лукашевич, Т. Семигіна // Психологія і суспільство. - 2014. - № 1. - С. 107-149.

Допоміжна

1. Буда Т. Соціальна робота у сфері зайнятості: державні пріоритети // Психологія і суспільство. - 2014. - № 4. - С. 132-136.
2. Горемикіна Ю. В. Класифікація підходів до оцінювання соціальних послуг // Демографія та соціальна економіка. - 2015. - № 1. - С. 79-89.
3. Дроздова Л. Усі соціальні служби мають працювати на спільний результат // Соціальний захист. - 2013. - № 8. - С. 11-15.
4. Дубарьов В. В. Державно-громадська взаємодія як основа соціального партнерства в управлінні системою соціального обслуговування клієнтів служби зайнятості на регіональному рівні // Ринок праці та зайнятість населення. - 2015. - № 2. - С. 36-39.
5. Дубич К. В. Реформи соціальних послуг в Україні: сучасний стан і проблеми впровадження // Аспекти публічного управління. - 2015. - № 3. - С. 64-69.
6. Дударьов В. В. Професійна компетентність соціальних працівників: методи управління // Грані. - 2015. - № 4. - С. 27-32.
Масло С. В. Соціальні послуги служби зайнятості внутрішньо переміщеним особам // Ринок праці та зайнятість населення. - 2015. - № 2. - С. 68-70.
7. Мельник С. Аналіз сучасного стану надання послуг із супроводу та психологічної підтримки сімей, у складі яких є особи, нездатні до самообслуговування / С. Мельник, М. Харлапанова // Україна: аспекти праці. - 2014. - № 4. - С. 40-45.
8. Мещан І. В. Соціальне обслуговування як складова соціального захисту населення: соціолого-управлінський аспект // Грані. - 2015. - № 8. - С. 71-76.
9. Тополь О. В. Інноваційна модель соціальної роботи з людьми похилого віку // Гілея. - 2015. - № 5. - С. 279-282.
10. Третиннікова Л. Соціальний захист: діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування // Соціальний педагог. - 2015. - Трав. (№ 5). - С. 14-41.
11. Федченко Л. Нові стандарти надання соціальних послуг // Місцеве самоврядування: інформаційно-аналітичне видання. - 2015. - Берез. (№ 3). - С. 73-78.

7. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mlsp.gov.ua> – Міністерство соціальної політики України
2. <http://www.pfu.gov.ua> – Пенсійний фонд України
3. <http://www.fse.gov.ua> – Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
4. <http://www.social.org.ua> – Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
5. <http://www.ispf.gov.ua> – Фонд соціального захисту інвалідів
6. <http://children.kmu.gov.ua/hotlines/1347.html> – Державні соціальні служби сім'ї, дітей та молоді
7. <http://ligasocial.org.ua> – ВГО «Ліга соціальних працівників України»

8. Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_and_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx